

Vilka EU-nyheter möter en väljare?

EU i svenska nyhetsmedier under sex EU-val
1995–2019

Peter M. Dahlgren

Vilka EU-nyheter möter en väljare? EU i svenska nyhetsmedier under sex EU-val 1995–2019

© Peter M. Dahlgren

Utgiven av: Mittuniversitetet, Sundsvall

ISBN:978-91-89786-55-4

Fakulteten för naturvetenskap, teknik och medier

Mittuniversitetet, 851 70 Sundsvall

Telefon: +46 (0)10 142 80 00

DEMICOMs rapportserie, nr 54

Förord

I juni 2024 är det dags för att länderna inom EU att gå till valurnorna. Valdeltagandet till Europaparlamentet är i de flesta länder inte lika högt som till nationella val, och det gäller även Sverige. Samtidigt har valdeltagandet ökat över tid.

Valbevakning i medierna är viktig för att ha en chans att ta ställning till olika frågor. Hur den kommer att se ut under 2024 vet vi ännu inte, men i denna rapport får vi en översikt över hur bevakningen sett ut mellan 1995 och 2019, dvs alla tidigare val till EU-parlamentet.

Rapporten är skriven av Peter M. Dahlgren inom ramen för forskningsprojektet *EU-valen i svensk dagspress 1995–2019* som finansieras av Anne-Marie och Gustaf Anders Stiftelse för mediaforskning. Den är utgiven av Institutet för mediestudier tillsammans med Demicom.

Stockholm och Sundsvall i januari 2024

Jonathan Lundqvist

Ingela Wadbring

Institutet för mediestudier

Demicom

Innehåll

Förord	3
1 Sammanfattning.....	5
2 Gestaltningar	6
2.1 Mer tolkningar över tid	6
2.2 Både sak- och spelgestaltningar.....	9
2.3 EU gestaltas som mäktigt men negativt.....	11
3 Opinionsundersökningar	13
4 Fake news.....	15
5 Diskussion och slutsatser	18
6 Metod	19
Referenser	21
Appendix.....	22

1 Sammanfattning

Var femte år är det EU-val och då röstar svenskarna in politiker som representerar medborgarna i EU-parlamentet. Det är ett val av allt större vikt sedan närmare hälften av svensk lagstiftning fattas i Bryssel (Brors m.fl., 2020). Samtidigt har den svenska nyhetsbevakningen av EU inte hängt med utan snarare minskat de senaste 25 åren, med färre journalister i Bryssel som följd (Brors m.fl., 2020). Vilken bild av EU-valet får en väljare genom att följa nyhetsrapporteringen? Har den bilden förändrats över tid och skiljer den sig mellan olika medietyper?

Genom en kvantitativ innehållsanalys har svenska massmediers nyhetsbevakning studerats de fyra sista veckorna innan omröstningen i EU-valen 1995, 1999, 2004, 2009, 2014 samt 2019. I analysen ingår elva medier som representerar fyra medietyper: *lokalpress* (Vimmerby Tidning, Nya Wermlands-Tidningen, Värmlands Folkblad och Piteå-Tidningen), *storstadspress* (Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet), *kvällspress* (Aftonbladet och Expressen) samt *radio och tv* (Ekot i Sveriges Radio, Nyheterna i TV4 och Rapport i Sveriges Television).

Resultaten visar i huvuddrag att:

- EU-journalistiken blir mer tolkande och värderande över tid (snarare än beskrivande).
- Kvällspressen har högst andel tolkande EU-journalistik, medan lokalpressen har högst andel beskrivande EU-journalistik.
- EU-politiken gestaltas generellt sett utifrån sakfrågor av de flesta medierna, men kvällspressen gestaltar det mer som ett spel (med vinnare och förlorare).

Väljare som följer svenska massmedier inför EU-valet får med andra ord en någorlunda sakorienterad men begränsad bild av EU-valet, där å ena sidan sakfrågor får större plats men å andra sidan där också journalisterna ges större utrymme åt sina egna tolkningar och värderingar.

2 Gestaltningar

Nyhetsjournalistik handlar inte bara om att välja ämne utan också hur man presenterar ämnet. Det kan exempelvis ske utifrån en beskrivande ansats där journalisten berättar och refererar vad som sker, till skillnad från en mer tolkande ansats där journalisten i stället ger tolkningar och värderingar av vad som sker, exempelvis i form av kommentarer eller analyser.

Att journalisterna kan förhålla sig självständiga inför samhällsinstitutioner och politiska aktörer är en del av journalistikens professionalisering eftersom tolkningar ger journalisterna "mer inflytande över journalistikens innehåll än ett mer beskrivande förhållningssätt" (Nord & Strömbäck, 2018, s. 111). En genomgående trend sedan 1970-talet är att svensk nyhetsjournalistik blivit allt mer tolkande (Asp & Bjerling, 2014), och EU-journalistiken är inget undantag.

2.1 Mer tolkningar över tid

Tolkningarna tar allt större plats – så kan förändringarna över tid sammanfattas vad gäller EU-journalistiken (tabell 1). Upp till 30 procent av nyheterna är tolkande snarare än beskrivande, och det är en ökning som närmast dubblerats över tid, sett till procentenheter.

Tabell 1. Beskrivande och tolkande journalistik i svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Beskrivande	83	82	84	82	77	70
Tolkande	17	18	16	18	23	30
Summa (%)	100	100	100	100	100	100
Antal inslag/artiklar	970	955	792	780	702	952

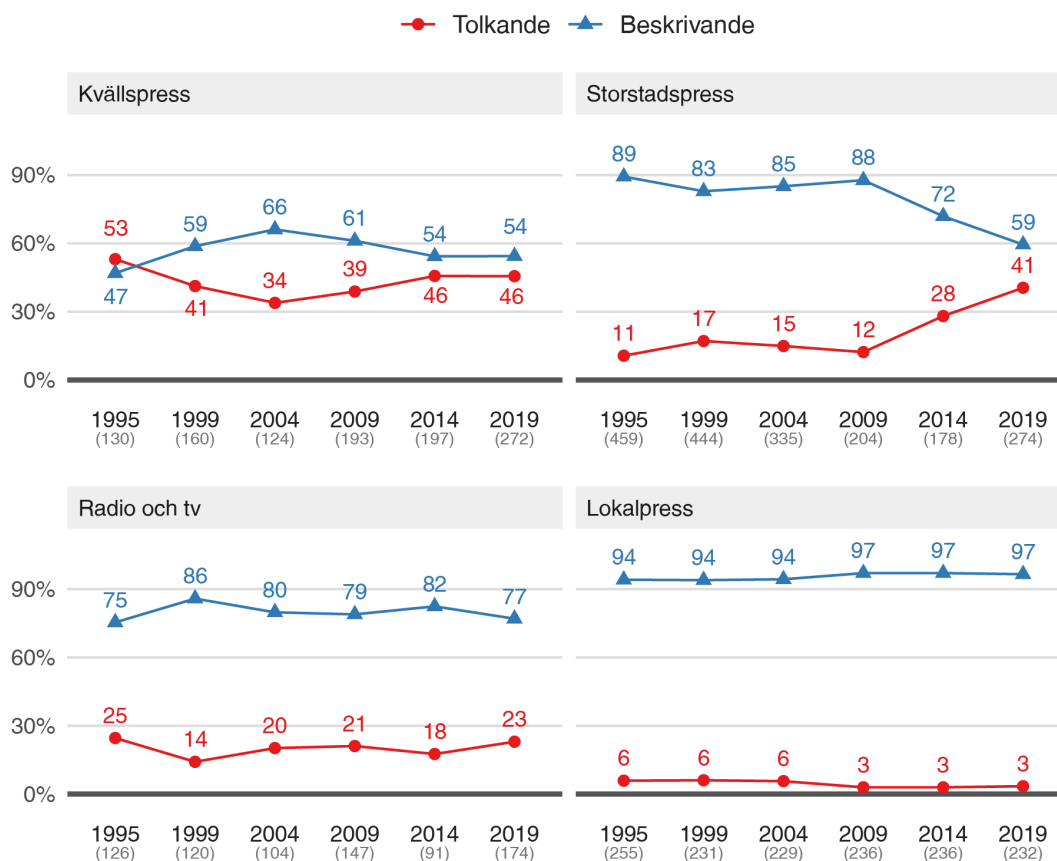
Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad.

Det finns också omfattande skillnader mellan olika medietyper (figur 1).

Lokalpressen är exempelvis de allra minst tolkande där omkring 3 procent av nyheterna är tolkande under senare hälften av EU-valen, medan kvällspressen står för den högsta andelen tolkande journalistik där närmare hälften av nyheterna är tolkande.

Vad som däremot är värt att poängtera är att storstadspressen har haft den största ökningen av tolkande journalistik, från 11 till 41 procent under 1995 respektive 2019.

Figur 1. Tolkande och beskrivande journalistik i nyhetsrapporteringen om EU-valen 1995–2019, uppdelat per medietyp (procent, antal inslag/artiklar inom parentes).

Kommentar: Figuren inkluderar Aftonbladet och Expressen (kvällspress), Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet (storstadspress), Ekot i Sveriges Radio, Nyheterna i TV4 och Rapport i Sveriges Television (radio och tv), samt Nya Wermlands-Tidningen, Piteå-Tidningen, Vimmerby Tidning, och Värmlands Folkblad (lokalpress).

Samtidigt ökar också andelen tydligt värderande kommentarer eller uttalanden från journalisterna (tabell 2). Det hänger sannolikt ihop med att journalister och medieföreträdare tar allt större egen plats som källor i nyhetsrapporteringen om EU, då antalet journalister som agerar källor har dubblerats över tid (se tabell 22 i appendix). Det stämmer också överens med tidigare forskning som visat att

journalisternas ökade synlighet är “en av de tydligaste utvecklingarna” som “präglar nyhetsjournalistiken i stort” (Asp & Bjerling, 2014, s. 67).

Tabell 2. Tydligt värderande kommentarer eller uttalanden från journalisten i svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Ja	35	34	31	30	39	46
Nej	65	66	69	70	61	54
Summa (%)	100	100	100	100	100	100
Antal inslag/artiklar	986	1004	835	888	763	1039

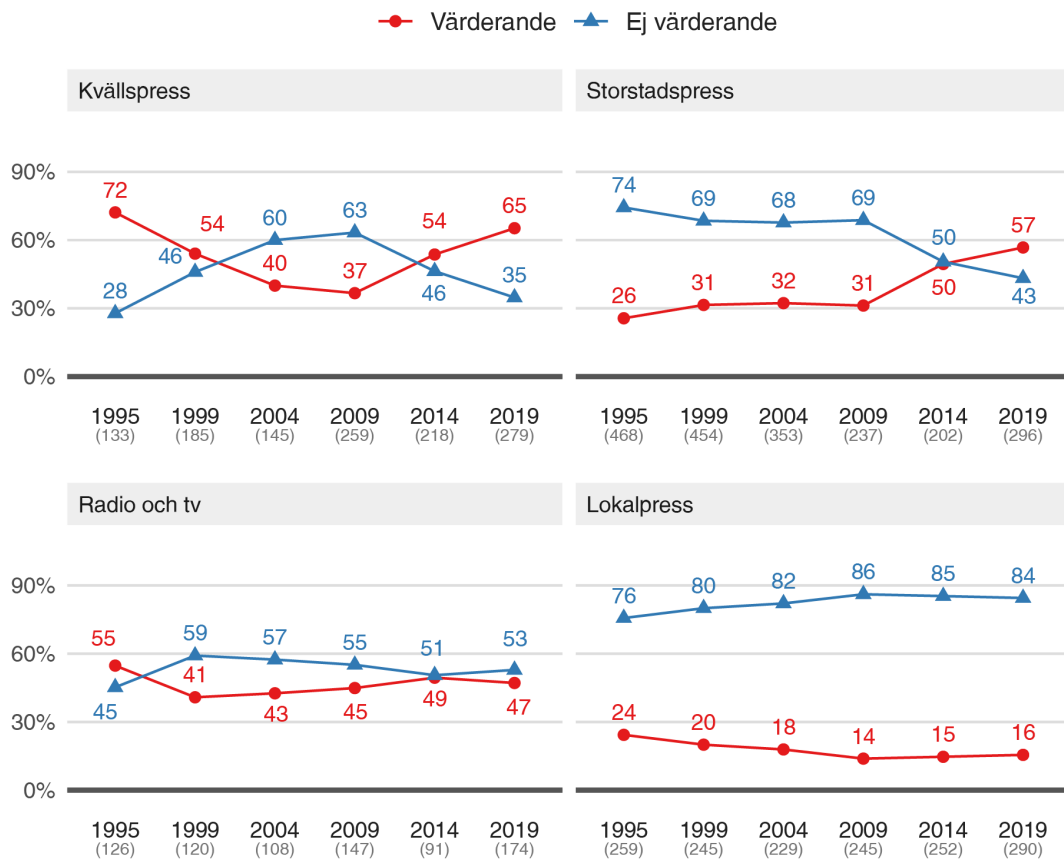
Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad. Varje parti inkluderar partiet som kollektiv och andra partiföreträdare som inte är partiledare eller EU-politiker samt partiledare och partiets EU-politiker.

Om vi ser till hur värderande nyheter har utvecklats hos respektive medietyp kan vi identifiera några intressanta trender (figur 2). De stora riksmidierna, i synnerhet storstadspresen, har blivit allt mer värderande sedan EU-valet 2009. Där består majoriteten av nyheterna om EU-valet av någon slags värdering.

Ser vi däremot till radio och tv har vi en liknande utveckling över tid, där en större och större andel nyheter blir värderande, men den utvecklingen är förhållandevis marginell i jämförelse. Lokalpressen uppvisar dock en betydligt mer konsekvent bild över tid, där nyheter utan värdering står för den överväldigande majoriteten samtidigt som andelen dessutom ökat något under årens lopp.

Sammanfattningsvis har de värderande inslagen i nyhetsjournalistiken om EU-valen ökat i svenska nyhetsmedier, i synnerhet sedan 2009. Kort sagt tar journalisterna själva större plats.

Figur 2. Tydligt värderande kommentarer eller uttalanden från journalisten i nyhetsrapporteringen om EU-valen 1995–2019, uppdelat per medietyp (procent, antal inslag/artiklar inom parentes).

Kommentar: Figuren inkluderar Aftonbladet och Expressen (kvällspress), Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet (storstadspress), Ekot i Sveriges Radio, Nyheterna i TV4 och Rapport i Sveriges Television (radio och tv), samt Nya Wermlands-Tidningen, Piteå-Tidningen, Vimmerby Tidning, och Värmlands Folkblad (lokalpress).

2.2 Både sak- och spelgestaltningar

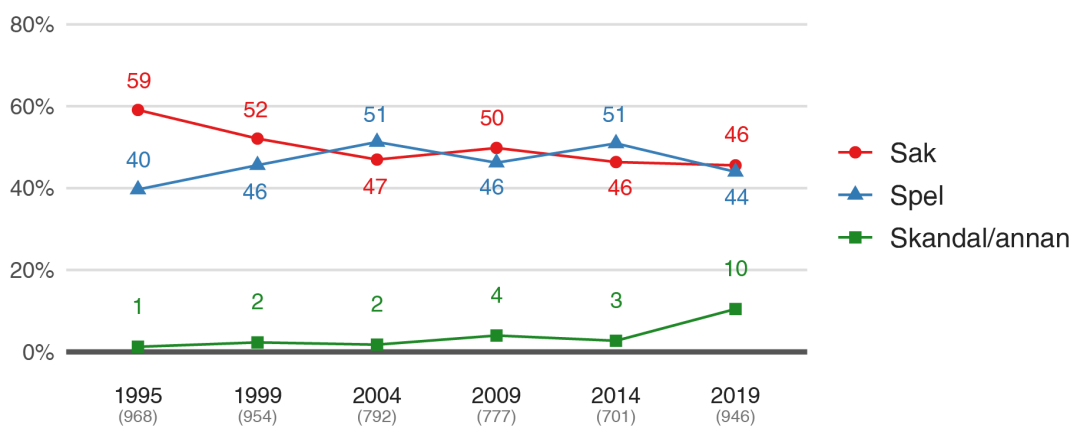
Ett vanligt sätt att gestalta politik är med hjälp av sportmetaforer där politiken betraktas som ett spel med vinnare och förlorare. Det kan ställas mot en sakgestaltning där sakfrågorna står i fokus med deras respektive för- och nackdelar.

Ser vi till mediebevakningen av tidigare riksdagsval (inte EU-val) karakteriseras dessa främst av sakgestaltningar som allt mer övergår till spelgestaltningar över tid (Strömbäck & Nord, 2017). En större andel spelgestaltningar har även observerats under EU-valet 2004 (Abramsson & Strömbäck, 2004). Politiken

beskrivs med andra ord som en tävling med vinnare och förlorare och fokus för nyhetsjournalistiken är att berätta vem som för tillfället ligger etta i tävlingen.

Vi ser dock inte samma sak här när vi tar hänsyn till sex olika EU-val. Vad vi däremot kan se är att EU-valet 2004 skiljer sig från tidigare år, men att trenden över tid främst innebär sakgestaltningar och spelgestaltningar om varannan, där det varierar från år till år vilket som får mest utrymme.

Figur 3. Dominerande journalistisk gestaltning i svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 (procent, antal inslag/artiklar inom parentes)

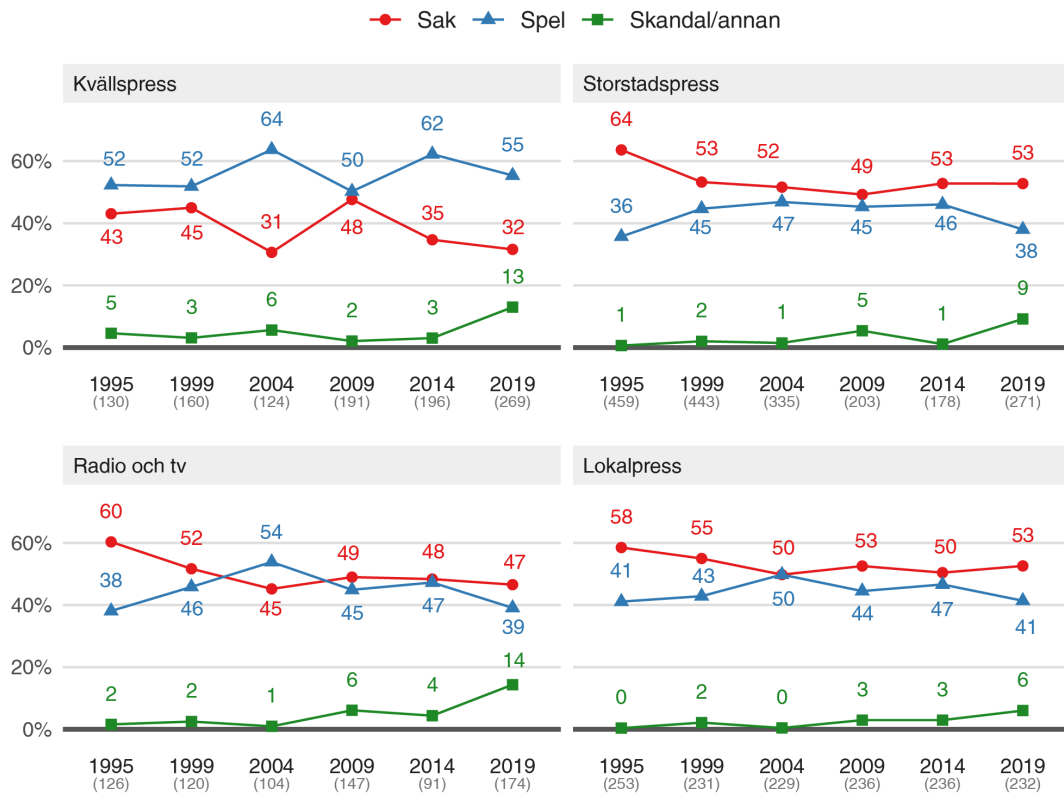

Kommentar: Figuren inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad.

I figur 3 framgår gestaltningarna vad gäller bevakningen av EU-valen. Under de inledande åren, 1995 och 1999, gestaltas valen främst utifrån sakfrågor men under senare år är det dött lopp (för att använda en sportmetafor) mellan sakgestaltningar och spelgestaltningar. Däremot tar fler skandalgestaltningar plats över tid (inklusive andra typer av gestaltningar som inte fångas in av sak och spel), exempelvis hur Lars Adaktusson från Kristdemokraterna hade röstat i abortfrågor i EU-parlamentet (Johansson, 2020).

Om man bryter ned gestaltningarna på respektive medietyp och över tid framgår det att de flesta medier främst ägnar sig åt sakgestaltningar av EU-valen, med undantag för främst kvällspressen (figur 4). Sett över tid ökar dessutom spelgestaltningen hos kvällspressen men för övriga förblir andelen sakgestaltningar mer eller mindre densamma med mindre variationer från år till år.

Figur 4. Dominerande journalistisk gestaltning i nyhetsrapporteringen om EU-valen 1995–2019, uppdelat per medietyp (procent, antal inslag/artiklar inom parentes).

Kommentar: Figuren inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad.

2.3 EU gestaltas som mäktigt men negativt

Det finns relativt få nyheter som gestaltar EU positivt eller negativt, utan de flesta nyheter saknar en sådan typ av gestaltning. Men när de väl förekommer en gestaltning åt endera hållet är det genomgående åt det negativa hållet. Under 2009 var det dessutom flest andel negativa nyheter med 78 procent av nyheterna med gestaltningar (tabell 3). De mest positiva nyheterna om EU hittar man däremot främst i storstads- och lokalpressen.

Tabell 3. Övergripande gestaltning av EU i svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Positiv	35	33	30	22	33	41
Negativ	65	67	70	78	67	59
Summa (%)	100	100	100	100	100	100
Antal inslag/artiklar	203	154	103	89	79	111

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad. Notera att endast inslag/artiklar med denna gestaltning ingår. Majoriteten av inslag/artiklar har inte någon av dessa gestaltningar.

Men bara för att EU gestaltas negativt betyder det inte att EU framställs som maktlösa. En majoritet av de nyheter som beskriver EU:s makt gestaltar EU-parlamentet som mäktigt, och det är en komplett omkastning i förhållande till 1995 då EU gestaltades som maktlost av en majoritet av dessa nyhetsartiklar med en gestaltning åt endera hållet (tabell 4).¹

Tabell 4. Hur EU-parlamentets makt framställs i svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Mäktigt	28	91	77	96	94	83
Maktlost	72	9	23	4	6	17
Summa (%)	100	100	100	100	100	100
Antal inslag/artiklar	36	35	35	27	17	65

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad. Notera att endast inslag/artiklar med denna gestaltning ingår. Majoriteten av inslag/artiklar har inte någon av dessa gestaltningar.

¹ Notera också att EU har gestaltats som ineffektivt under alla år, i de nyheter där det funnits en gestaltning åt endera hållet. Se tabell 23–26 i appendix.

3 Opinionsundersökningar

Opinionsmätningar spelar många gånger en framträdande roll i att beskriva hur politiken utvecklar sig, i synnerhet när det kommer till spelgestaltningar och berätta vem som för tillfället leder det politiska spelet. Under EU-valen syns däremot ingen ökad användning av opinionsundersökningar över tid, utan snarare en minskning. Men det finns dock en svag ökning av antalet gånger man hänvisar till vad opinionen säger eller vad resultaten från en opinionsundersökning visar (tabell 5).

Tabell 5. Hur opinionen eller opinionsundersökningar omnämns i svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Opinionsundersökning redovisas	6	5	3	5	3	3
Opinion eller opinionsundersökning refereras	14	16	15	17	20	18
Antal inslag/artiklar	986	1004	835	888	763	1039

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad.

Opinionsundersökningarna som rapporterats i nyhetsbevakningen under EU-valen har framför allt handlat om partisympati, vilket också observerats i tidigare forskning (Abramsson & Strömbäck, 2004). Sett ur denna synvinkel så framstår det som att partipolitik blev viktigare under EU-valet 2019, medan valet av enskilda politiker eller vilka enskilda sakfrågor som står i fokus minskat något i omfattning jämfört med de tidigare EU-valen (tabell 6).

Tabell 6. Vad opinionsundersökningarna handlar om i svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Partisynpati	73	68	65	75	65	83
Enskilda politiker	16	10	8	5	8	10
Enskilda sakfrågor	7	14	12	20	19	7
Regeringen	0	0	4	0	0	0
Annat	4	8	12	0	8	0
Summa (%)	100	100	101	100	100	100
Antal inslag/artiklar	55	50	26	40	26	30

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad. Summerar inte till 100 p.g.a. avrundning.

Däremot kunde inga *poll of polls* identifieras under något av åren, det vill säga sammanvägningar av flera olika opinionsmätningar. Det indikerar att nyhetsjournalistiken främst fokuserar på att rapportera eller diskutera en opinionsundersökning i taget. En nyhetskonsument kan därför få intrycket att opinionen hela tiden rör på sig på grund av den osäkerhet som alltid finns i slumpmässiga urval, även då opinionsundersökningen i realiteten inte visar på några förändringar.

4 Fake news

Ser vi till så kallad fake news, ett minst sagt mångfacetterat och omtvistat begrepp, förekommer det mer eller mindre uteslutande omnämningar av detta begrepp under 2019, tillsammans med begrepp som desinformation och missinformation (tabell 7). Det är med andra ord relativt få nyheter som handlar om detta under EU-valen, både vad gäller omfattning och respektive år.

Tabell 7. Referenser till fake news, desinformation eller missinformation i svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Ja	0	0	0	0	0	2
Nej	100	100	100	100	100	98
Summa (%)	100	100	100	100	100	100
Antal inslag/artiklar	986	1004	835	888	763	1039

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad.

Det finns dock ingen specifik kanal eller nyhetssajt där dessa typer av nyheter sägs vara mer förekommande, utan nyhetssajterna fördelas relativt jämnt runt olika typer av medier (tabell 8). Däremot anges källan ofta vara Ryssland eller emellanåt högerextrema, och ämnet handlar framför allt om konspirationsteorier eller invandring samtidigt som syftet sägs vara att skada institutioner på något sätt (tabell 9–11).

Tabell 8. Ursprunget till fake news, desinformation eller missinformation i svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valet 2019 (procent).

	2019
Alternativ nyhetssajt	25
Partisajt	8
Traditionella medier	33
Sociala medier	33
Övrig	0
Summa (%)	99
Antal inslag/artiklar	12

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad. Summerar inte till 100 p.g.a. avrundning.

Tabell 9. Fake news-ämnen i svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valet 2019 (procent).

	2019
Invandring	25
Konspirationer	44
Politisk korruption	6
Valprocedur	6
Övrig	19
Summa (%)	100
Antal inslag/artiklar	16

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad.

Tabell 10. Vilka som anges som källan till fake news, desinformation eller missinformation i svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valet 2019 (procent).

	2019
Högerextrem	25
Vänsterextrem	0
Ryssland	50
Annan utländsk	8
Kampanj	8
Övrig	8
Summa (%)	99
Antal inslag/artiklar	12

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad. Summerar inte till 100 p.g.a. avrundning.

Tabell 11. Uttalat syfte med fake news, desinformation eller missinformation i svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valet 2019 (procent).

	2019
Skada institutioner	73
Underminera politiker	27
Summa (%)	100
Antal inslag/artiklar	15

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad.

5 Diskussion och slutsatser

Frågan som ställdes inledningsvis var vilken bild av EU-valet som en väljare får genom att följa nyhetsrapporteringen.

I korthet kan man urskönja två slutsatser:

1. *Journalisterna tar större plats själva.*² Journalistiken blir mer tolkande och mindre beskrivande över tid, och journalisterna ger uttryck för sina värderingar i större utsträckning över tid. Det innebär dock inte att politiker får ta mindre plats i absoluta tal räknat.
2. *Sak- och spelgestaltningar sker om vartannat.* Till skillnad från tidigare forskning som främst visat att spelgestaltningar ökar på bekostnad av sakgestaltningar i svenska valrörelser (jämför Nord & Strömbäck, 2018; Strömbäck & Johansson, 2019; Strömbäck & Nord, 2017), visar denna analys över en längre tidsperiod att sak- och spelgestaltningar snarare sker om vartannat. Journalisterna gestaltar med andra ord politiken något mer utifrån en sakgestaltning vid vissa val, och mer utifrån en spelgestaltning vid andra val.

Om denna trend håller i sig fram till de svenska EU-parlamentsvalen 2024 och 2029 skulle det återigen innebära en förhållandevis jämn kapplöpning mellan de två olika gestaltningarna. Åtminstone om man ser till medierna som helhet – kvällspressen har i regel haft en större andel spelgestaltningar än lokalpressen, storstadspressen samt radio och tv.

Avslutningsvis är det viktigt att påminna om studiens begränsningar (men också dess förtjänster). Analysen baseras på alla inslag och artiklar i de elva studerade medierna de fyra sista veckorna innan valet. Detta fångar däremot inte de dryga fem år som förflutit sedan valen dessförinnan, då exempelvis sakgestaltningar kan vara mer framträdande än spelgestaltningar. Men samtidigt är veckorna innan valet det framför allt viktigaste tillfället för en väljare att bekanta sig med de olika politiska alternativen.

Sammanfattningsvis får alltså en väljare som följer svenska massmedier inför EU-valet en någorlunda sakorienterad men begränsad bild av EU-valet, där å ena sidan sakfrågor får större plats men å andra sidan där också journalisterna ges större utrymme åt sina egna tolkningar och värderingar.

² Se framför allt tabell 1 och 2 samt 17 och 22.

6 Metod

En kvantitativ innehållsanalys har gjorts av elva nyhetsmedier de fyra sista veckorna före valdagen i sex EU-val: 1995, 1999, 2004, 2009, 2014 samt 2019.

Valet av nyhetsmedier bygger på deras medietyp, storlek och mediesituation:

- *Lokalpress*: Vimmerby Tidning, Nya Wermlands-Tidningen, Värmlands Folkblad samt Piteå-Tidningen. Detta val bygger på Sveriges kommuner och landstingsindelningar av större stad (Karlstad), mindre stad eller tätort (Piteå) samt landsbygdskommun (Vimmerby). Karlstad har två lokaltidningar och därför har båda undersökts.
- *Storstadspress*: Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet.
- *Kvällspress*: Aftonbladet och Expressen.
- *Radio och tv*: Sveriges Radio Ekot klockan 16.45, Nyheterna i TV4 klockan 19.00 samt Sveriges Television Rapport klockan 19.30. Detta är huvudsändningarna för respektive sändning.

Valet av riksmidier (vad gäller storstadspress, kvällspress samt radio och tv) är detsamma som görs inom ramen för Medievalsundersökningarna (Asp, Johansson, & Nilsson, 1998; Johansson, 2020; Strömbäck & Johansson, 2019). Nyhetsmaterial från pappersutgåvan av respektive tidning samt sändning ingår i innehållsanalysen.

Det tryckta nyhetsmaterial som valts är

1. nyhetsjournalistiskt bearbetade artiklar publicerade i huvudtidningen (ej övriga bilagor),
2. som refererar i bild, rubrik eller ingress explicit till EU-parlamentet, EU-parlamentsvalet eller personer som kopplas till EU-parlamentsvalet,
3. ledarsidor eller nyhetsanalyser med tydlig koppling till EU-valet (både inrikes- och utrikesnyheter),
4. och som har minst tio rader text (med undantag för fristående opinionsmätningar).

För radio och tv valdes nyhetsjournalistiskt bearbetade tv- eller radio-inslag som sänts i huvudsändningen och i anslaget explicit refererar till EU-parlamentet, EU-parlamentsvalet eller personer som kopplas till EU-parlamentsvalet.

Med reservation för mätfel vid identifiering av nyheter, naturligt bortfall och dylikt är det ett totalurval under perioden. Den totala sampelstorleken är 5 515 nyheter. Se tabell 12–13 för detaljer för respektive medier.

Kodningen är genomförd av Karl-Arvid Färm.

Tabell 12. Analyserade inslag/artiklar för respektive år och media (antal).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019	Totalt
Aftonbladet	68	125	94	131	132	106	656
Expressen	65	60	51	128	86	173	563
Dagens Nyheter	224	263	222	131	104	169	1113
Svenska Dagbladet	244	191	131	106	98	127	897
SR Dagens Eko 16.45	44	40	25	35	23	49	216
SVT Rapport 19.30	59	37	52	74	41	71	334
Nyheter i TV4 19.00	23	43	31	38	27	54	216
Vimmerby Tidning	79	56	60	55	77	74	401
Nya Wermlands-Tidningen	64	45	59	82	49	67	366
Piteå-Tidningen	68	76	58	46	58	77	383
Värmlands Folkblad	48	68	52	62	68	72	370
Totalt	986	1004	835	888	763	1039	5515

Tabell 13. Andel inslag/artiklar från respektive medietyp, av det totala antalet inslag/artiklar (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Kvällspress	13	18	17	29	29	27
Storstadspress	47	45	42	27	26	28
Radio och tv	13	12	13	17	12	17
Lokalpress	26	24	27	28	33	28
Summa (%)	99	99	99	101	100	100
Antal inslag/artiklar	986	1004	835	888	763	1039

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheter i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad. Summerar inte till 100 p.g.a. avrundning.

Referenser

Abramsson, E., & Strömbäck, J. (2004). *EU-parlamentsvalet: En god eller dålig nyhet?* Demokratiinstitutet.

Asp, K., & Bjerling, J. (2014). *Mediekratin: mediernas makt i svenska val*. Stockholm: Ekerlids Förlag.

Asp, K., Johansson, B., & Nilsson, Å. (1998). *Medievalsundersökningen 1998: Teknisk Rapport*. Göteborg: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG), Göteborgs universitet.

Brors, H., Johansson, B., Skoog, A., Ström Melin, A., Melchior, S., Karlsson, A., ... Truedson, L. (2020). *När besluten drog till Bryssel stannade journalistiken hemma: en granskning av svensk EU-journalistik*. Stockholm: Institutet för mediestudier.

Johansson, B. (2020). Stick ut, men gör det på rätt sätt! Partiskheten i nyhetsbevakningen av EU-valet 2019. I L. Truedson (Red.), *När besluten drog till Bryssel stannade journalistiken hemma: en granskning av svensk EU-journalistik* (s. 99–130). Stockholm: Institutet för mediestudier.

Nord, L., & Strömbäck, J. (2018). *Svenska valrörelser: väljare, medier och partier under 2000-talet*. Stockholm: Sánterus Förlag.

Strömbäck, J., & Johansson, B. (2019). *Kampen om mediebild: nyhetsjournalistik i valrörelsen 2018*. Stockholm: Institutet för mediestudier.

Strömbäck, J., & Nord, L. (2017). *Mest spelgestaltningar och strukturell partiskhet: En analys av svensk valrörelsejournalistik 2002-2014*. Sundsvall: Mid Sweden University, Demicom.

Appendix

Tabell 14. Politiska partier eller politiker som huvudaktör i svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Feministiskt initiativ (Fi)	0	0	0	1	3	2
Vänsterpartiet (V)	9	12	6	7	8	5
Socialdemokraterna (S)	27	38	37	18	24	20
Miljöpartiet (MP)	10	13	11	11	6	9
Centerpartiet (C)	15	10	13	20	13	7
Liberalerna (L)	11	6	11	11	9	9
Kristdemokraterna (KD)	7	9	13	5	9	15
Moderaterna (M)	16	12	8	19	19	14
Sverigedemokraterna (SD)	0	0	1	4	6	18
Junilistan	0	0	0	1	0	0
Piratpartiet (PP)	0	0	0	3	4	0
Övriga partier	4	1	2	1	0	0
Summa (%)	99	101	102	101	101	99
Antal inslag/artiklar	342	251	189	187	140	241

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad. Summerar inte till 100 p.g.a. avrundning. Varje parti inkluderar partiet som kollektiv och andra partiföreträdare som inte är partiledare eller EU-politiker samt partiledare och partiets EU-politiker. Ordningen på partier baseras på ordningen i Johansson (2020, s. 117).

Tabell 15. Nyheternas huvudsakliga fokus i svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Svenskt	44	41	42	50	46	40
Europeiskt	56	58	55	47	51	57
Internationellt	1	1	3	3	4	4
Summa (%)	101	100	100	100	101	101
Antal inslag/artiklar	969	953	791	779	701	953

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad. Summerar inte till 100 p.g.a. avrundning.

Tabell 16. Vem som producerar nyheterna i svenska mediers nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Nyhetsbyrå	27	23	22	16	15	18
Eget material	73	77	78	84	85	82
Summa (%)	100	100	100	100	100	100
Antal inslag/artiklar	986	1004	835	888	763	1039

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad.

Tabell 17. Journalistisk genre i svenska mediers nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Artikel	83	83	82	79	75	75
Analys	8	5	8	9	12	13
Intervju	5	7	8	8	8	9
Sakpolitisk guide	1	1	1	3	2	2
Opinionsredovisning	2	1	0	0	0	0
Instruktiv artikel	3	3	2	1	4	0
Summa (%)	102	100	101	100	101	99
Antal inslag/artiklar	970	955	794	780	704	953

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad. Summerar inte till 100 p.g.a. avrundning.

Tabell 18. Journalistisk genre i radio och tv:s nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Artikel	85	96	93	89	82	81
Analys	14	4	6	11	18	18
Intervju	1	0	1	0	0	0
Sakpolitisk guide	0	0	0	0	0	1
Opinionsredovisning	0	0	0	0	0	0
Instruktiv artikel	0	0	0	0	0	0
Summa (%)	100	100	100	100	100	100
Antal inslag/artiklar	126	120	104	147	91	174

Kommentar: Tabellen inkluderar Ekot i Sveriges Radio, Nyheterna i TV4 och Rapport i Sveriges Television. Summerar inte till 100 p.g.a. avrundning.

Tabell 19. Journalistisk genre i lokalpressens nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Artikel	93	94	93	89	88	85
Analys	2	1	0	0	0	0
Intervju	3	2	6	9	8	9
Sakpolitisk guide	0	1	0	0	2	5
Opinionsredovisning	0	2	0	0	0	0
Instruktiv artikel	1	0	1	1	1	0
Summa (%)	99	100	100	99	99	99
Antal inslag/artiklar	255	231	229	236	238	232

Kommentar: Tabellen inkluderar Nya Wermlands-Tidningen, Piteå-Tidningen, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad. Summerar inte till 100 p.g.a. avrundning.

Tabell 20. Journalistisk genre i kvällspressens nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Artikel	55	62	59	63	59	68
Analys	29	14	23	16	18	16
Intervju	10	16	6	8	11	15
Sakpolitisk guide	2	2	5	12	2	0
Opinionsredovisning	0	0	0	0	0	0
Instruktiv artikel	3	6	8	2	10	0
Summa (%)	99	100	101	101	100	99
Antal inslag/artiklar	130	160	124	193	197	272

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet och Expressen. Summerar inte till 100 p.g.a. avrundning.

Tabell 21. Journalistisk genre i storstadspressens nyhetsrapportering om EU- valen 1995–2019 (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Artikel	84	81	79	76	70	71
Analys	3	4	7	10	17	19
Intervju	5	9	12	11	10	8
Sakpolitisk guide	0	0	0	1	2	2
Opinionsredovisning	4	0	0	0	0	0
Instruktiv artikel	4	5	2	1	1	0
Summa (%)	100	99	100	99	100	100
Antal inslag/artiklar	459	444	337	204	178	275

Kommentar: Tabellen inkluderar Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet. Summerar inte till 100 p.g.a. avrundning.

Tabell 22. Hur många gånger olika typer av källor förekommer i svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 (medeltal).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Medborgare	2,59	2,87	2,66	2,76	3,22	2,53
Män	1,79	1,79	1,81	1,85	2,00	1,98
Kvinnor	1,56	1,48	1,52	1,91	1,95	1,78
Internationella politiker	1,33	1,33	1,42	1,36	1,61	1,77
Nationella politiker	1,48	1,47	1,63	1,41	1,89	1,72
Journalist/medieföreträdare	1,08	1,39	1,09	1,17	1,45	1,58
Experter	1,36	1,19	1,14	1,20	1,34	1,15
Nationell myndighet	1,13	1,14	1,10	1,00	1,07	1,14
Talesperson/företrädare EU	1,14	1,13	1,04	1,00	1,00	1,02

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad. Tabellen är ordnad i fallande ordning för året 2019.

Tabell 23. Hur EU framställs som organisation i svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Effektiv	0	5	8	0	0	22
Ineffektiv	100	95	92	100	100	78
Summa (%)	100	100	100	100	100	100
Antal inslag/artiklar	21	20	12	4	7	9

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad. Notera att endast nyheter med effektiv eller ineffektiv vinkel ingår. Neutrala nyheter och nyheter utan denna vinkel ingår ej i tabellen, därav det få antalet.

Tabell 24. Positiva gestaltningar av EU i nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019, uppdelat per medietyp (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019	Antal inslag/artiklar
Kvällspress	22	22	25	13	53	39	127
Storstadspress	44	37	38	28	21	30	303
Radio och tv	21	33	12	27	43	20	103
Lokalpress	34	30	30	23	30	72	206

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad.

Tabell 25. Huruvida uttråde ur EU omnämns i svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
Sverige nämns	4	4	5	3	2	3
Annat land nämns	1	0	1	0	2	16
Inte omnämnt	96	95	94	97	97	81
Summa (%)	101	99	100	100	101	100
Antal inslag/artiklar	986	1004	835	888	763	1039

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad. Summerar inte till 100 p.g.a. avrundning.

Tabell 26. I svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 sägs EU bidra till... (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
... fred och frihet	5	7	1	1	3	2
... ekonomisk utveckling	2	3	1	1	2	2
... medlemsstaternas förändring	4	2	2	1	3	4
... hot mot nationell suveränitet	5	3	3	3	4	6
Antal inslag/artiklar	986	1004	835	888	763	1039

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad.

Tabell 27. I svenska nyhetsmediers nyhetsrapportering om EU-valen 1995–2019 beskrivs politiska aktörer utifrån deras... (procent).

	1995	1999	2004	2009	2014	2019
... privata eller personliga liv	6	8	9	8	8	13
... personliga egenskaper, karaktärsdrag eller image	16	19	20	13	14	20
Antal inslag/artiklar	986	1004	835	888	763	1039

Kommentar: Tabellen inkluderar Aftonbladet, Dagens Nyheter, Ekot i Sveriges Radio, Expressen, Nya Wermlands-Tidningen, Nyheterna i TV4, Piteå-Tidningen, Rapport i Sveriges Television, Svenska Dagbladet, Vimmerby Tidning och Värmlands Folkblad.